

Sofia Liljeborg, Utredare
Tel. 0345-18032
E-post: sofia.liljeborg@hylte.se

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse projektplan jämlikt valdeltagande EU-valet 2024

Förslag till beslut

Tillväxtutskottet har tagit del av informationen.

Beskrivning av ärendet

Tillväxtutskottet får information om projektplan för jämlikt valdeltagande i EU-valet 2024 och de insatser för ökat och jämlikt valdeltagande som planeras i samband med valet.

Hylte kommun har ett relativt högt valdeltagande även om det är lägre än riksgenomsnittet. Det finns dock stora skillnader mellan olika valdistrikt och olika grupper i kommunen. För att nå ett mer jämlikt valdeltagande så krävs det särskilda insatser för att möjliggöra för vissa individer eller grupper att delta.

I de allmänna valen 2022 så minskade valdeltagandet nationellt och i Hylte. Störst var minskningen i de valdistrikt och bland de samhällsgrupper där valdeltagandet redan sedan tidigare var lågt. Forskning visar att ju högre valdeltagandet är desto mindre skillnader i valdeltagande mellan olika samhällsgrupper och desto högre politisk jämlikhet.

Utifrån statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) samt Valmyndigheten så bedöms det att personer som bor i de valdistrikt med lägst valdeltagande samt utrikes födda kvinnor och män, kvinnor som är 65 år och äldre samt förstagångsväljare är särskilt prioriterade. Riktade insatser föreslås därför gentemot dessa valdistrikt och dessa målgrupper.

Kommunledningsförvaltningen samordnar kommunens insatser.

Ekonomisk konsekvens av beslutet

Inte aktuellt för ärendet.

Ärendet och dess beredning

Utifrån statistik från SCB och Valmyndigheten har valdeltagandet i kommunen 2018, 2019 och 2022 analyserats utifrån variabler så som valdistrikt, kön, ålder, inkomst, utbildning och bakgrund. Kommunledningsförvaltningen har sedan utifrån statistiken prioriterat särskilda valdistrikt och grupper där valdeltagandet är lägst eller minskar.

Kommunledningsförvaltningen har tagit fram projektplan inklusive kommunikationsplan och budget för jämlikt valdeltagande i EU-valet 2024.

Förvaltningens bedömning och överväganden

Syftet med projektet är att genom att tillgängliggöra deltagande i EU-valet 2024 för kommunens alla invånare bidra till ett mer jämlikt valdeltagande. Genom riktade insatser i de valdistrikt och gentemot de grupper där valdeltagandet är lägst eller lägre så möjliggör kommunen för fler invånare att delta och göra sin röst hörd.

Projektets mål är att röstdeltagandet i kommunen ska vara högt och jämlikt.

Projektets delmål är att stärka valdeltagande i valdistrikten Hyltebruk och Örnabäckshult samt hos följande grupper:

- Utrikes födda kvinnor och män som är svenska medborgare.
- Kvinnor som är 65 år och äldre.
- Förstagångsväljare.

Varför arbeta med jämlikt valdeltagande

Sverige har goda strukturella förutsättningar för ett högt valdeltagande genom automatisk registrering av väljare, val på helgen, val sällan samt väl utbyggd förtidsröstning. Sverige står sig också väl i internationella jämförelser gällande valdeltagande. Men valdeltagandet är däremot ojämlikt vilket innebär att det kan vara stora skillnader i valdeltagandet mellan olika valdistrikt och grupper.

Detta är också fallet för Hylte kommun där det skiljer 15 procentenheter mellan det valdistrikt med lägst valdeltagande (Hyltebruk) och de valdistrikten med högst valdeltagande (Torup, Unnaryd-Jälluntofta och Landeryd-Långaryd). I de allmänna valen 2022 så sjönk valdeltagandet nationellt och i Hylte, och det sjönk framför allt i de valdistrikt och bland de grupper där valdeltagandet redan var lågt.

Ett ojämlikt valdeltagande innebär att det kan finnas grupper som inte är representerade samt att alla samhällsgrupper inte får lika inflyttande över den förda politiken.

Ur demokratisk synpunkt är det därför viktigt att arbeta med valdeltagande då högt valdeltagande minskar skillnaderna i valdeltagande mellan olika grupper och stärker den nationella och lokala demokratin legitimitet samt den politiska jämlikheten mellan samhällsgrupper.

Så ser valdeltagandet ut i Hylte

Kommunledningsförvaltningen kan konstatera att valdeltagandet i Hylte kommun är relativt högt även om det är lägre än riksgenomsnittet. Utvärdering av valdeltagandet i de allmänna valen 2022 visar att valdeltagandet minskade med lika mycket som riksgenomsnittet.

Valdeltagandet bland kvinnor minskade dock mer än riksgenomsnittet för kvinnor. Valdeltagande minskade även mer bland kvinnor än män i Hylte kommun.

Kvinnor röstar i högre utsträckning än män fram till 65-års ålder. Från 65-års ålder röstar män i högre utsträckning än kvinnor. Valdeltagande tycks alltså öka med ålder hos män men avta med ålder hos kvinnor. Detta gäller både nationellt och i Hylte.

Liksom Sverige i övrigt så röstar utrikes födda i lägre utsträckning än inrikes födda i Hylte.

Valdeltagandet sjönk exempelvis mer bland utrikes födda (7 procentenheter) än bland inrikes födda (1 procentenhet) i kommunalvalet 2022.

I alla valdistrikt förutom Unnaryd-Jälluntofta så gick valdeltagandet ner i kommunalvalet 2022 jämfört med 2018. I kommunalvalet 2022 var valdeltagandet i Hylte lägst i valdistrikten Hyltebruk och Örnabäckshult och högst i Torup, Landeryd-Långaryd och Unnaryd-Jälluntofta. Störst minskning i

valdeltagande i kommunalvalet 2022 jämfört med 2018 var i valdistrikten Hyltebruk, Landeryd-Långaryd, Staffansbo och Örnabäckshult.

Även om det inte är relevant för insatser i samband med EU-valet 2024 så visar utvärderingen att valdeltagandet 2022 framför allt sjönk bland utländska medborgare, och i synnerhet bland utländska män i åldern 18–49 år. Valdeltagandet backade även bland kvinnor som är utländska medborgare, främst hos utländska kvinnor i åldern 30–49 år. Detta kan sättas i relation till att valdeltagandet bland utländska medborgare i Hylte kommun var högre än riksgenomsnittet 2018.

I och med att utländska medborgare inte kan rösta i EU-valet planeras inga riktade insatser mot denna grupp i samband med EU-valet 2024, men kommunen bör prioritera gruppen i samband med de allmänna valen 2026.

Prioriterade valdistrikt och grupper

Utifrån att valdeltagandet är lägst och minskade mest i valdistrikten Hyltebruk och Örnabäckshult under de allmänna valen 2022 så kommer dessa prioriteras i första hand.

Efter Hyltebruk och Örnabäckshult så minskade valdeltagandet mest i valdistrikten Landeryd-Långaryd och Staffansbo i de allmänna valen 2022. Dessa kommer därför prioriteras i andra hand.

Utifrån analys av valdeltagandet i de allmänna valen 2018, 2019 och 2022 föreslås projektgruppen för jämlikt valdeltagande fokusera på kvinnor och män som är utrikes födda svenska medborgare, kvinnor som är 65 år och äldre, samt förstagångsväljare.

Tids- och aktivitetsplan

Projektstart är satt till den 6 februari och projektet avslutas i september då valdeltagandet utvärderas (förutsatt att statistik över valdeltagande finns tillgänglig då). Insatserna kommer huvudsakligen ske mellan den 22 maj och 9 juni även om förberedelser och aktiviteter kommer ske löpande under våren.

Huvudsakliga aktiviteter som planeras:

- Målgruppsanpassade brev om EU-valet.
- Utskick till samtliga röstberättigade hushåll i kommunen om EU-valet.
- Pushnotiser om EU-valet i Hylte-appen.
- Nationaldagsfirande med EU-tema.
- Valdebatter.
- Valambassadörer.
- Information om EU-valet från årskurs 4 till och med sista året i gymnasiet.
- Information i Hyltebostäders bostäder.

Utöver dessa insatser så planeras även insatser på biblioteken, insatser som samordnas av ungdomssamordnaren, insatser i samverkan med frivilligsamordnaren och insatser på kompetenscentrum.

Handlingar i ärendet

-

Beslutet skickas till

-

Emma Gröndahl
Kommunchef

Jenny Hagesjö
Kanslichef